

הדרכים והתנאים למינוי והפסקת כהונת היועץ המשפטי לממשלה - תיקון החלטת

הממשלה

הצעה להחלטה

מ ח ל י ט י ם :

1. לתקן את החלטת הממשלה מס' 2274 מיום 20.08.2000 בעניין קביעת הדרכים והתנאים למינויו של היועץ המשפטי לממשלה, כמפורט להלן:
 - א. בסעיף 26(א) במקום "הממשלה רשאית, בהתייעצות עם הוועדה, להפסיק את כהונתו של היועץ המשפטי לממשלה באחת מאלה:....." יבוא "הממשלה רשאית להפסיק כהונתו של היועץ המשפטי לממשלה באחת מאלה:.....".
 - ב. במקום סעיף 27(1) יבוא "הנושא יובא בידי שר המשפטים, בכתב, לפני ועדת שרים שהממשלה מינתה לנושא (להלן: "ועדת השרים"), לפני הבאתו לממשלה; ועדת השרים תגבש את עמדתה לאחר שנתנה ליועץ המשפטי לממשלה הזדמנות להשמיע את דברו בפניה, ואם מצאה כי מתקיימת אחת או יותר מהעילות המפורטות בסעיף 26(א), רשאית ועדת השרים להחליט להניח את הנושא על סדר יומה של הממשלה. הממשלה תדון בנושא בישיבתה הראשונה לאחר הנחת הנושא על סדר יומה".
 - ג. בסעיף 27(2), למחוק את המילים "או בפני ועדת שרים שהיא מינתה למטרה זו".
 - ד. בסעיף 27, לאחר סעיף קטן (2) יבוא:

"(3) הממשלה רשאית להתייעץ עם הוועדה בטרם קבלת החלטה;

(4) בנסיבות בהן הממשלה לא התייעצה עם הוועדה, אלא דנה על פי המלצת ועדת השרים, החלטה בדבר הפסקת כהונתו של היועץ המשפטי לממשלה תתקבל ברוב של לפחות 75% מהשרים המכהנים בממשלה שאין להם מניעה להשתתף בהצבעה."
2. למנות ועדת שרים לנושא, בהתאם לסעיף 1(ב) להחלטה זו. הרכב הוועדה כדלקמן: השר עמיחי שיקלי- יו"ר, השר בצלאל סמוטריץ' - חבר, השר איתמר בן גביר - חבר, השרה גילה גמליאל - חברה, השר מיכאל מלכיאלי - חבר.

דברי הסבר

רקע כללי

בהתאם לסעיף 5 לחוק שירות המדינה (מינויים), תשי"ט-1959, הממשלה רשאית לקבוע את הדרכים והתנאים למינוי היועץ המשפטי לממשלה. ביום 20.08.2000 אישרה הממשלה את ההודעה בדבר קביעת הדרכים והתנאים למינויו של היועץ המשפטי לממשלה (להלן: "החלטת הממשלה") לאחר שאימצה את העקרונות שהתוותה "הוועדה הציבורית לבחינת דרכי המינוי של היועץ המשפטי לממשלה" (ועדת שמגר).

החלטת הממשלה קובעת כי היועץ המשפטי לממשלה ימונה על ידי הממשלה מבין מועמדים שיוצגו על ידי ועדה מקצועית-ציבורית (להלן: "הוועדה") וקובע את הרכב ועדה זו. עוד נקבע כי הממשלה רשאית להפסיק כהונתו של יועץ משפטי לממשלה, לאחר שהתייעצה עם הוועדה. בהתאם למנגנון שנקבע, הנושא יובא בכתב על ידי שר המשפטים לפני הוועדה, שתקיים התייעצות בעניין, לפני הבאתו לממשלה.

מוצע כעת, לשנות את סדר הדברים כך שתחילה הנושא יובא על ידי שר המשפטים בפני ועדת שרים אשר תמונה על ידי הממשלה שתבחן אם מתקיימות אחת או יותר מהעילות הקבועות בסעיף 26(א) להחלטת הממשלה, ותיתן ליועץ המשפטי לממשלה הזדמנות להשמיע את דברו בפניה. בנסיבות בהן סבורה ועדת השרים כי מתקיימת אחת או יותר מהעילות האמורות, רשאית ועדת השרים לשים את הנושא על סדר יומה של הממשלה. הממשלה תדון בנושא בישיבתה הראשונה לאחר הנחת הנושא על סדר יומה.

בשינוי המוצע יש כדי לאפשר הנעת הליך הפסקת הכהונה של היועץ המשפטי לממשלה לאחר שוועדת שרים נתנה דעתה להתקיימותן של העילות הקבועות בהחלטת הממשלה. בנוסף, השינוי יאפשר לממשלה להתייעץ עם הוועדה רק בנסיבות בהן הדבר יהיה דרוש מבחינתה. בנסיבות בהן הממשלה לא התייעצה עם הוועדה, החלטה של הממשלה להפסיק כהונתו של היועץ המשפטי לממשלה תתקבל ברוב של לפחות 75% מהשרים המכהנים בממשלה שאין להם מניעה להשתתף בהצבעה.

השינוי נדרש על רקע המצב שנוצר בו כלל שרי הממשלה הביעו אי אמון ביועצת המשפטית לממשלה המכהנת, בהחלטתה מסי' 2912 מיום 23.3.2025. משכך, קיימת דחיפות לקבלת החלטה על ידי הממשלה בנושא בהקדם. בזמן שחלף מאז הבעת אי האמון, רק החריו חילוקי הדעות בין הממשלה ליועצת המשפטית לממשלה, באופן שקיום ההתייעצות עם הוועדה התייתר הלכה למעשה. פעולתה העומתית של היועצת המשפטית לממשלה, שאינה עומדת בקנה אחד עם עמדות משפטיות שהובאו בעבר על ידי היועץ המשפטי לממשלה, מביאה לשיתוק עבודת הממשלה בשורה של עניינים מהותיים. הדבר חמור אף יותר בשעה שהמדינה נמצאת במלחמה קשה, ושעה שצרכי הביטחון מחייבים ביתר שאת עבודה סדורה ושיתוף פעולה הדוק ויעיל בין הממשלה לבין היועצת המשפטית לממשלה.

כמו כן, תהליך השלמת המינויים לוועדה הציבורית-מקצועית נתקל בקשיים רבים, שכן הכנסת נמנעת מלבחור נציג מטעמה לוועדה, וכלל שרי המשפטים לשעבר והיועצים המשפטיים לממשלה לשעבר, גילו את עמדתם ביחס לעניין או ביחס לממשלה, באופן שמציב קושי גדול בפני בחירת חבר ועדה אשר יוכל לעסוק בנושא ללא פניות.

בנסיבות אלה, נוכח דחיפות העניין ונוכח המשבר בין הממשלה לבין היועצת המשפטית לממשלה, ולאחר שהיועצת המשפטית לממשלה לא ראתה לנכון להתפטר לאחר שהממשלה הביעה אי אמון בה, יש צורך הכרחי ודחוף בהחלטה זו.

נתונים כלכליים והשפעה על משק המדינה

לא רלבנטי.

תקציב

לא רלבנטי.

השלכות על מצבת כח האדם

לא רלבנטי.

עמדת שרים אחרים שההצעה נוגעת לתחום סמכותם

השר עמיחי שיקלי-יו"ר, השר בצלאל סמוטריץ'- חבר, השר איתמר בן גביר- חבר, השרה גילה גמליאל- חברה, השר מיכאל מלכיאלי- חבר, נתנו הסכמתם למינויים לוועדת השרים.

החלטות ממשלה קודמות העוסקות בנושא זה

החלטה מס' 2274 מיום 20.08.2000 והחלטות ממשלה מס' 1773 מיום 10.6.2007

חלופות להצעת ההחלטה

אין.

ההיבט המשפטי

מדובר בשינוי החלטות ממשלה.

עמדת היועץ המשפטי של המשרד יוזם ההצעה

עמדת היועצת המשפטית של משרד המשפטים לא התבקשה בשל ניגוד עניינים מובנה נוכח היותה כפופה מקצועית ליועצת המשפטית לממשלה.

מגיש: שר המשפטים

ח' בסיון התשפ"ה
04 ביוני 2025